

Nr 35

Av herr **Hermansson m. fl.**, om förbud mot bestämmelser av typen § 32 i SAF:s stadgar.

(Lika lydande med motion nr 35 i Första kammaren)

Förhållandena inom arbetslivet kännetecknas av kapitalägarnas-arbetsgivarnas oinskränkta maktutövning. Svenska arbetsgivareföreningen har i sina stadgar en paragraf — tidigare § 23 numera § 32 — som stipulerar, att »arbetsgivaren äger att leda och fördela arbetet samt att fritt anställa och avskeda personal». Medlemmar och medlemsförbund anslutna till SAF åläggs att i avtal med fackförbunden hävda arbetsgiversuveräniteten.

Paragrafen har i realiteten av juristerna getts verkan som lag. Även om den saknas i en del avtal har arbetsdomstolen upprepade gånger fastslagit arbetsgivarparagrafens giltighet i detta avseende.

I hägnat av paragraf 32 har trakasseringar och orättfärdiga avskedanden inträffat, som reellt sett utgjort angrepp mot arbetarnas organisationsrätt. Men paragrafen gäller inte bara avskedande och anställning av arbetskraft. Stadgandet om... »rätten att leda och fördela arbetet...» används bl. a för att flytta arbetare till sämre betalda arbeten. Särskilt hårt drabbas i sådana sammanhang den äldre arbetskraften. Vid den medicinska riksstämman i Stockholm i slutet av november 1969 uttalades från läkarhåll en stark kritik mot paragraf 32. Enligt tidningen Aftonbladet (28/11 1969) anförde överläkare Einar Helander bl. a.:

Jag tror att jag har stöd från så gott som hela läkarkåren när jag kräver att paragrafen måste bort... Största skulden har den del av paragrafen som medger arbetsgivaren att fritt anställa och avskeda arbetare. Som det nu är fungerar de skyddade arbetsplatserna som avstjälningsplatser för den arbetskraft som arbetsgivaren inte längre är intresserad av. De suger ut det bästa ur människorna och förväntar sig sedan att samhället ska ta hand om dem.

Inrikesministern har nyligen tillkallat sakkunniga för utredning av frågan om ökad anställningstrygghet. I detta sammanhang är det nödvändigt att även ta upp frågan om paragraf 32. Men denna berör också rätten... »att leda och fördela arbetet». Inte minst denna del av paragrafen klargör hur SAF velat fastslå arbetsgivarens suveräna maktposition inom företagen. Hithörande frågor får det inte avtalas om! På grundval av detta stadgande är *beslutanderätten* förbehållen kapitalägaren-arbetsgivaren.

Från SAF-håll har hittills rests ett benhårt motstånd mot att revidera stadgarna på denna punkt. I tidningen »Statsanställd» (nr 31 1969) görs en intressant turnering i ledarartikeln om »Arbetsplatsdemokratin»:

Företrar arbetsgivarna att rida spärr mot en nödvändig utveckling finns det utöver lagstiftningsshotet ytterligare en verksam påtryckningsåtgärd. Ingenting kan hindra en LO-kongress att efter mönster från SAF formulera ett stadgekrav innebärande att till LO ansluten organisation inte får träffa kollektivavtal med arbetsgivarorganisationen med mindre än att arbetarnas inflytande på ett avgörande sätt är fastställt när det gäller antagning och avskedande samt i fråga om ledning och fördelning av arbetskraften.

Vad som skulle hända om båda parter i sina stadgar stipulerade vad kollektivavtal får och inte får innehålla kan naturligtvis göras till föremål för spekulationer. För vår del ser vi som det avgörande att paragraf 32 avskaffas eftersom den gynnar kapitalägarna-arbetsgivarna och bevarar deras diktatur inom företagen. Olika klassintressen står här mot varandra. Vår grundval är de anställdas, arbetarnas och tjänstemännens intressen.

Avgörande för att avskaffa paragraf 32 är givetvis den aktivitet och rörelse som kan utvecklas av arbetarklassen och dess organisationer. En majoritet anser redan att paragraf 32 bör slopas. En väg härför är en lagstiftning av följande innehåll:

Bestämmelser i avtal av typen paragraf 32 i Svenska arbetsgivareföreningens stadgar, vilka förhindrar inflytande för de anställda över antagande och avskedande av personal, över rätten att leda och fördela arbetet, är ogiltiga.

En lagstiftning av sådant innehåll och inriktning betyder att olagligförklara SAF:s paragraf 32 och därmed dess tillämpning även i fall då sådan paragraf inte finns medtagen i kollektivavtal. Det betyder att knä-sätta en rättsprincip, som ersätter hänsynstagandet till kapitalägarnas-arbetsgivarnas intressen med hänsynstagandet till löntagarnas intressen.

Med hänvisning till det anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till regeringen anhåller om utredning och förslag om lag, som enligt i motionen anförda synpunkter förhindrar giltigheten av bestämmelser av typen paragraf 32 i Svenska arbetsgivareföreningens stadgar.

Stockholm den 14 januari 1970

C. H. Hermansson (vpk) Gunvor Ryding (vpk) Eivor Marklund (vpk)